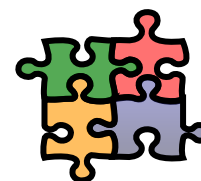

Α΄ Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών
 Μονάδα Αναπτυξιακής &
 Συμπεριφορικής Παιδιατρικής
 Νοσοκομείο Παιδων «Η Αγία Σοφία»
 Χωρέμειο Ερευνητικό Εργαστήριο
 Διευθυντής-Καθηγητής: Γ. Χρούσος

ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΝΤΥΠΟ ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)
 Μετάφραση-Προσαρμογή στα Ελληνικά: Αργυρώ Ελευθεριάδου, Λογοπεδικός
 Επιμέλεια: Νένη Περβανίδου, Παιδιάτρος-Υπεύθυνη Μονάδας

Αναπτυξιακή Αξιολόγηση	σελ 2
Σημαντικά ορόσημα ανάπτυξης στο τέλος των 3 πρώτων μηνών	σελ 4
Σημαντικά ορόσημα ανάπτυξης στο τέλος των 7 πρώτων μηνών	σελ 7
Σημαντικά ορόσημα ανάπτυξης στο τέλος των 12 πρώτων μηνών	σελ 10
Σημαντικά ορόσημα ανάπτυξης στο τέλος των 24 πρώτων μηνών	σελ 13
Σημαντικά ορόσημα ανάπτυξης στο τέλος των 36 πρώτων μηνών	σελ 16
Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος	σελ 19
Εγκεφαλική Παράλυση	σελ 22
Νοητική Υστέρηση	σελ 24
Απώλεια Όρασης	σελ 27
Απώλεια Ακοής	σελ 29
Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ)	σελ 32

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι η ανάπτυξη του παιδιού;

Η ανάπτυξη του παιδιού δεν είναι μόνο σωματική. Τα παιδιά, ξεκινώντας από τη γέννησή τους, μεγαλώνοντας αναπτύσσονται και μαθαίνουν. Η ανάπτυξη του παιδιού και η αξιολόγηση της μπορεί να σχετίζονται με τον τρόπο που αυτό παίζει, μαθαίνει, μιλάει, και συμπεριφέρεται.

Τι είναι αναπτυξιακή καθυστέρηση; Το παιδί μου θα το ξεπεράσει;

Οι δεξιότητες των παιδιών που περιλαμβάνουν τα πρώτα τους βήματα, τις πρώτες λέξεις, το γέλιο τους για πρώτη φορά, και το γνέψιμο με το χέρι «γεια» ονομάζονται ορόσημα ανάπτυξης. Τα παιδιά φτάνουν σε ορόσημα ανάπτυξης στο παιχνίδι, στη μάθηση, στην ομιλία, στη συμπεριφορά και στην κινητικότητα (μπουσουλήμα, περπάτημα κτλ.). Αναπτυξιακή καθυστέρηση εμφανίζεται όταν το παιδί σας δεν φτάνει αυτά τα αναπτυξιακά ορόσημα την ίδια στιγμή όπως άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας. Εάν το παιδί σας δεν αναπτύσσεται κανονικά, υπάρχουν πράγματα που μπορείτε να κάνετε τα οποία πιθανό να βοηθήσουν. Τις περισσότερες φορές, ένα αναπτυξιακό πρόβλημα δεν είναι κάτι που το παιδί «θα το ξεπεράσει» μόνο του. Αλλά με βοήθεια, το παιδί σας μπορεί να αξιοποιήσει όλο το δυναμικό του!

Τι είναι αναπτυξιακή αξιολόγηση;

Γιατροί και ψυχολόγοι χρησιμοποιούν αναπτυξιακά τεστ για να κρίνουν εάν τα παιδιά μαθαίνουν και αποκτούν τις βασικές δεξιότητες στην ηλικία που αυτές αναμένονται, ή εάν έχουν δυσκολίες. Ο γιατρός του παιδιού σας μπορεί να σας κάνει ερωτήσεις ή να μιλήσει και να παίξει με το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εξέτασης για να δει πώς αυτό μαθαίνει, μιλάει, συμπεριφέρεται και κινείται. Εφόσον δεν υπάρχει εργαστηριακή εξέταση που να δείχνει ότι το παιδί σας μπορεί να έχει καθυστέρηση, η αναπτυξιακή αξιολόγηση θα βοηθήσει να κριθεί εάν το παιδί σας χρειάζεται να επισκεφθεί κάποιον ειδικό.

Γιατί η αναπτυξιακή αξιολόγηση είναι σημαντική;

Όταν η αναπτυξιακή καθυστέρηση δεν εντοπίζεται νωρίς, τα παιδιά καθυστερούν να δεχθούν τη βοήθεια που χρειάζονται. Το γεγονός αυτό μπορεί να τα δυσκολέψει στη μάθηση όταν ξεκινούν το σχολείο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες 17 % των παιδιών έχουν αναπτυξιακή διαταραχή ή διαταραχή της συμπεριφοράς όπως ο Αυτισμός, η Νοητική Υστέρηση, ή η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ). Επιπλέον, πολλά παιδιά έχουν μεμονωμένη γλωσσική καθυστέρηση ή διαταραχές σε άλλους τομείς της ανάπτυξης. Όμως, λιγότερα από τα μισά παιδιά με δυσκολίες αυτού του είδους έχουν εντοπιστεί πριν ξεκινήσουν το σχολείο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου το παιδί θα μπορούσε να έχει ήδη δεχθεί βοήθεια για αυτές τις δυσκολίες και θα μπορούσε ακόμη να έχει ξεκινήσει το σχολείο όντας πιο έτοιμο για μάθηση.

Ανησυχώ γιατί το παιδί μου μπορεί να έχει αναπτυξιακή καθυστέρηση. Με ποιον μπορώ να επικοινωνήσω για να αξιολογηθεί αναπτυξιακά το παιδί μου;

Μιλήστε στον παιδίατρο σας εάν έχετε κάποιες ανησυχίες σχετικά με το πως αναπτύσσεται το παιδί σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα, μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν αναπτυξιακό παιδίατρο ή παιδοψυχίατρο ή ψυχολόγο. Επίσης, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νοσημάτων (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις σε επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο www.cdc.gov/autism. Εάν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, είναι πολύ σημαντικό το παιδί σας να δεχθεί βοήθεια το συντομότερο δυνατό.

Πώς μπορώ να βοηθήσω στην ανάπτυξη του παιδιού μου;

Η σωστή διατροφή, η άσκηση, και η ξεκούραση είναι πολύ σημαντικά για τη σωματική υγεία και την ανάπτυξη του παιδιού. Παρέχοντας ένα ασφαλές και ζεστό σπίτι και αφιερώνοντας χρόνο στο παιδί σας -παίζοντας, τραγουδώντας, διαβάζοντας, ακόμη και απλά μιλώντας του- μπορεί να φέρει μεγάλη αλλαγή στην ανάπτυξη του.

Για επιπλέον ιδέες σχετικά με δραστηριότητες που μπορείτε να κάνετε με το παιδί σας, και για πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια του παιδιού σας, δείτε το www.cdc.gov/ncbddd/child/ και αναζητήστε τον τομέα «αναπτυξιακά ορόσημα».

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΜΗΝΩΝ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τα παιδιά αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, οπότε είναι αδύνατον να πούμε πότε ακριβώς το παιδί σας θα αποκτήσει μια δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που εμφανίζονται παρακάτω θα σας δώσουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε, αλλά μην ανησυχήσετε εάν η εξέλιξη του δικού σας μωρού ακολουθεί λίγο διαφορετική πορεία.

Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη

- Αρχίζει να αναπτύσσει κοινωνικό χαμόγελο
- Χαίρεται να παίζει με άλλους ανθρώπους και μπορεί να κλάψει όταν το παιχνίδι διακοπεί
- Γίνεται πιο εκφραστικό και επικοινωνεί πιο πολύ με το πρόσωπο και με το σώμα
- Μιμείται κάποιες κινήσεις και εκφράσεις του προσώπου

Κινητικότητα

- Σηκώνει το κεφάλι και το στήθος όταν είναι μπρούμυτα
- Στηρίζει το πάνω μέρος του σώματος με τα χέρια όταν είναι μπρούμυτα
- Τεντώνει τα πόδια προς τα έξω και κλοτσάει όταν είναι μπρούμυτα και ανάσκελα
- Ανοίγει και κλείνει τα χέρια
- Πιέζει τα πόδια προς τα κάτω όταν οι πατούσες είναι τοποθετημένες σε μία σταθερή επιφάνεια
- Φέρνει τα χέρια στο στόμα
- Δίνει δυνατά χτυπήματα με τα χέρια σε αιωρούμενα αντικείμενα που κινούνται
- Αρπάζει και κουνάει τα παιχνιδάκια που πιάνει

Όραση

- Παρακολουθεί τα πρόσωπα με έντονο ενδιαφέρον
- Ακολουθεί τα κινούμενα αντικείμενα
- Αναγνωρίζει οικεία αντικείμενα και ανθρώπους από απόσταση
- Αρχίζει να χρησιμοποιεί τα χέρια και τα μάτια συντονισμένα

Ακοή και Ομιλία

- Χαμογελάει με το άκουσμα της φωνής σας
- Αρχίζει να βαβίζει
- Αρχίζει να μιμείται ήχους
- Γυρίζει το κεφάλι προς την πηγή του ήχου

Παρακολούθηση Αναπτυξιακής Υγείας

Ειδοποιήστε το γιατρό του παιδιού σας εάν το παιδί σας παρουσιάζει κάποιο από τα παρακάτω σημάδια πιθανής αναπτυξιακής καθυστέρησης για αυτήν την ηλικιακή περίοδο:

- Δε δείχνει να ανταποκρίνεται σε δυνατούς ήχους
- Δεν παρακολουθεί τα χέρια στους 2 μήνες
- Δεν ακολουθεί με τα μάτια κινούμενα αντικείμενα στους 2-3 μήνες
- Δεν αρπάζει και δεν κρατάει αντικείμενα στους 3 μήνες
- Δεν αρχίζει να χαμογελάει σε ανθρώπους στους 3 μήνες
- Δε στηρίζει καλά το κεφάλι στους 3 μήνες
- Δεν απλώνει τα χέρια να πιάσει παιχνίδια στους 3-4 μήνες
- Δε βαβίζει στους 3-4 μήνες
- Δε φέρνει αντικείμενα στο στόμα στους 4 μήνες
- Αρχίζει να βαβίζει, αλλά δεν προσπαθεί να μιμηθεί τους ήχους που εσείς παράγετε στους 4 μήνες
- Δε σπρώχνει κάτω με τα πόδια όταν οι πατούσες είναι τοποθετημένες σε σταθερή επιφάνεια στους 4 μήνες
- Δυσκολεύεται να κινήσει το ένα ή και τα δύο μάτια σε όλες τις κατευθύνσεις

- Στραβίζει τα μάτια συνεχώς (παροδικός στραβισμός είναι φυσιολογικός σε αυτούς τους πρώτους μήνες)
- Δεν προσέχει τα καινούργια πρόσωπα, ή δείχνει πολύ φοβισμένο όταν βλέπει νέα πρόσωπα και διαφορετικό περιβάλλον
- Βιώνει μια δραματική απώλεια δεξιοτήτων που είχε κατακτήσει παλαιότερα

(Προσαρμογή από το *CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5* των Steven Shelov, Robert E.Hannermann, © 1991, 1993, 1998, 2004 από την *American Academy of Pediatrics*)

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΠΡΩΤΩΝ ΜΗΝΩΝ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τα παιδιά αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, οπότε είναι αδύνατον να πούμε πότε ακριβώς το παιδί σας θα αποκτήσει μια δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που εμφανίζονται παρακάτω θα σας δώσουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε, αλλά μην ανησυχήσετε εάν η εξέλιξη του δικού σας μωρού ακολουθεί λίγο διαφορετική πορεία.

Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη

- Χαίρεται με το κοινωνικό παιχνίδι
- Ενδιαφέρεται για τις ανεστραμμένες εικόνες
- Αντιδρά στις συναισθηματικές εκδηλώσεις των άλλων ανθρώπων και δείχνει συχνά χαρούμενο

Αντίληψη

- Βρίσκει αντικείμενα που δε φαίνονται ολόκληρα
- Εξερευνά με τα χέρια και το στόμα
- Αγωνίζεται να πιάσει αντικείμενα που είναι μακριά του

Γλώσσα

- Αντιδρά στο όνομά του
- Ξεκινά να αντιδρά στο «όχι»
- Μπορεί να καταλάβει τα συναισθήματα από τον τόνο της φωνής
- Ανταποκρίνεται στον ήχο κάνοντας ήχους
- Χρησιμοποιεί τη φωνή του για να εκφράσει χαρά και δυσαρέσκεια
- Βαβίζει ακολουθίες ήχων

Κινητικότητα

- Κινείται και προς τις δύο κατευθύνσεις (μπροστά-πίσω, πίσω-μπροστά)
- Κάθεται με, και στη συνέχεια χωρίς, τη βοήθεια των χεριών
- Στηρίζει όλο το βάρος στα πόδια
- Απλώνει το ένα χέρι για να φτάσει κάτι
- Μετακινεί ένα αντικείμενο από το ένα χέρι στο άλλο
- Χρησιμοποιεί τα χέρια για να μαζέψει αντικείμενα

Όραση

- Αναπτύσσει πλήρη έγχρωμη όραση
- Η όραση από απόσταση ωριμάζει
- Η ικανότητα να εντοπίζει κινούμενα αντικείμενα βελτιώνεται

Παρακολούθηση Αναπτυξιακής Υγείας

Ειδοποιήστε το γιατρό του παιδιού σας εάν το παιδί σας παρουσιάζει κάποιο από τα παρακάτω σημάδια πιθανής αναπτυξιακής καθυστέρησης για αυτήν την ηλικιακή περίοδο:

- Δείχνει πολύ δύσκαμπτο, με σφιγμένους μύες
- Δείχνει πολύ χαλαρό, σαν μια κουρελιασμένη κούκλα
- Το κεφάλι ακόμη πέφτει πίσω όταν το σώμα κάθεται
- Απλώνει μονό το ένα χέρι για να φτάσει κάτι
- Αρνείται την αγκαλιά
- Δε δείχνει στοργή προς το πρόσωπο που τον ή την περιποιείται
- Δε δείχνει να χαίρεται όταν είναι με κόσμο
- Το ένα ή και τα δύο μάτια συνεχώς γυρίζουν προς τα μέσα ή προς τα έξω
- Συνεχές δάκρυσμα, ξηρότητα στα μάτια, ή ευαισθησία στο φως
- Δεν ανταποκρίνεται στους ήχους γύρω του ή της
- Δυσκολεύεται να βάλει πράγματα στο στόμα
- Δε γυρίζει για να εντοπίσει την πηγή ήχων στους 4 μήνες

- Δεν κινείται προς καμία κατεύθυνση (μπροστά-πίσω, πίσω-μπροστά) στους 5 μήνες
- Δυσκολεύεται να ηρεμίσει τη νύχτα μετά τους 5 μήνες
- Δε χαμογελά από μόνο του στους 5 μήνες
- Δε μπορεί να καθίσει με βοήθεια στους 6 μήνες
- Δε γελά ή παράγει δυνατούς ήχους στους 6 μήνες
- Δεν απλώνει έντονα το χέρι για να φτάσει αντικείμενα στους 6-7 μήνες
- Δεν ακολουθεί αντικείμενα και με τα δύο μάτια σε κοντινή (30 εκ.) και σε μακρινή (2 μ.) απόσταση στους 7 μήνες
- Δεν προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή με κινήσεις του στους 7 μήνες
- Δεν βαβίζει στους 8 μήνες
- Δε δείχνει ενδιαφέρον για παιχνίδια του τύπου «κούκου-τσα» (κρύβομαι-εμφανίζομαι) στους 8 μήνες
- Βιώνει μια δραματική απώλεια δεξιοτήτων που είχε κατακτήσει παλαιότερα

Από το *CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5* των Steven Shelov, Robert E.Hannermann, © 1991, 1993, 1998, 2004 από την American Academy of Pediatrics. Χρησιμοποιείται με άδεια της Bantam Books, ένα τμήμα της Random House, Inc.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ (12 ΜΗΝΕΣ)

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τα παιδιά αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, οπότε είναι αδύνατον να πούμε πότε ακριβώς το παιδί σας θα αποκτήσει μια δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που εμφανίζονται παρακάτω θα σας δώσουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε, αλλά μην ανησυχήσετε εάν η εξέλιξη του δικού σας μωρού ακολουθεί λίγο διαφορετική πορεία.

Κοινωνική και Συναισθηματική Ανάπτυξη

- Ντροπαλό ή ανήσυχο με τους ξένους
- Κλαίει όταν η μαμά ή ο μπαμπάς φεύγει
- Του αρέσει να μιμείται ανθρώπους στο παιχνίδι του
- Δείχνει ειδικό ενδιαφέρον για ορισμένους ανθρώπους και παιχνίδια
- Δοκιμάζει την ανταπόκριση των γονέων του στις αντιδράσεις του κατά τη διάρκεια της σίτισης
- Μπορεί να είναι φοβισμένο σε μερικές περιπτώσεις
- Προτιμά τη μητέρα του και/ ή το άτομο που το φροντίζει περισσότερο από οποιοδήποτε άλλον
- Επαναλαμβάνει ήχους και χειρονομίες για να τραβήξει την προσοχή
- Απλώνει το χέρι ή το πόδι για να βοηθήσει όταν το ντύνουν

Αντίληψη

- Εξερευνά αντικείμενα με πολλούς διαφορετικούς τρόπους (κουνώντας, χτυπώντας, πετώντας, ρίχνοντας)
- Βρίσκει εύκολα κρυμμένα αντικείμενα
- Δείχνει τη σωστή εικόνα όταν κάποιος την έχει ονομάσει
- Μιμείται τις χειρονομίες

- Ξεκινά να χρησιμοποιεί σωστά τα αντικείμενα (πίνει με το ποτήρι, βουρτσίζει τα μαλλιά, παίρνει τηλέφωνο, ακούει από το ακουστικό)

Γλώσσα

- Δίνει μεγάλη προσοχή στην ομιλία
- Ανταποκρίνεται στις απλές λεκτικές εντολές
- Ανταποκρίνεται στο «όχι»
- Χρησιμοποιεί απλές χειρονομίες, όπως κούνημα του κεφαλιού για το «όχι»
- Βαβίζει με κυμάτισμα της φωνής (αλλαγές στον τόνο)
- Λέει «μπαμπά» και «μαμά»
- Χρησιμοποιεί επιφωνήματα, όπως «ωωω!»
- Προσπαθεί να μιμηθεί λέξεις

Κινητικότητα

- Κάθεται χωρίς βοήθεια
- Μπουσουλάει μπροστά με την κοιλιά
- Στέκεται στα τέσσερα με τα χέρια και τα γόνατα
- Περπατάει με τα χέρια και τα γόνατα
- Εναλλάσσει στάσεις, από την καθιστική, μπουσουλάει ή γυρίζει μπρούμυτα (ακουμπάει με το στομάχι)
- Σηκώνεται όρθιο
- Περπατάει κρατώντας σφιχτά τα έπιπλα
- Στέκεται όρθιο στιγμιαία χωρίς στήριξη
- Μπορεί να κάνει δύο με τρία βήματα χωρίς στήριξη

Δεξιότητες των Χεριών και των Δακτύλων

- Χρησιμοποιεί διπολική λαβή (πιάνει με τα δύο δάκτυλα)
- Χτυπά δυνατά δύο αντικείμενα μαζί
- Βάζει αντικείμενα σε δοχεία
- Δίνει οικειοθελώς τα αντικείμενα

- Δείχνει με το δείχτη
- Προσπαθεί να μιμηθεί ότι γράφει γρήγορα- μουντζουρώνει

Παρακολούθηση Αναπτυξιακής Υγείας

Ειδοποιήστε το γιατρό του παιδιού σας εάν το παιδί σας παρουσιάζει κάποιο από τα παρακάτω σημάδια πιθανής αναπτυξιακής καθυστέρησης για αυτήν την ηλικιακή περίοδο:

- Δε μπουσουλάει
- Σέρνει τη μία πλευρά του σώματος καθώς μπουσουλάει (για περισσότερο από ένα μήνα)
- Δε στέκεται όρθιο χωρίς στήριξη
- Δεν ψάχνει για αντικείμενα που τα κρύβουν ενώ παρακολουθεί
- Δεν παράγει μεμονωμένες λέξεις («μαμά» ή «παπά»)
- Δεν μαθαίνει να χρησιμοποιεί χειρονομίες, όπως το να χαιρετάει με το χέρι και να κουνάει το κεφάλι
- Δε δείχνει αντικείμενα ή εικόνες
- Βιώνει μια δραματική απώλεια δεξιοτήτων που είχε κατακτήσει παλαιότερα

Από το CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5 των Steven Shelov, Robert E.Hannermann, © 1991, 1993, 1998, 2004 από την American Academy of Pediatrics. Χρησιμοποιείται με άδεια της Bantam Books, ένα τμήμα της Random House, Inc.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ (24 ΜΗΝΕΣ)

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τα παιδιά αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, οπότε είναι αδύνατον να πούμε πότε ακριβώς το παιδί σας θα αποκτήσει μια δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που εμφανίζονται παρακάτω θα σας δώσουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε, αλλά μην ανησυχήσετε εάν η εξέλιξη του δικού σας μωρού ακολουθεί λίγο διαφορετική πορεία.

Κοινωνικότητα

- Μιμείται τη συμπεριφορά των άλλων, κυρίως ενηλίκων και μεγαλύτερων παιδιών
- Έχει καλύτερη αντίληψη ότι το ίδιο είναι ανεξάρτητο από τους άλλους
- Ενθουσιάζεται περισσότερο με τη συντροφιά των άλλων παιδιών

Συναισθηματική ανάπτυξη

- Επιδεικνύει αυξανόμενη ανεξαρτησία
- Αρχίζει να δείχνει προκλητική συμπεριφορά
- Το άγχος του αποχωρισμού αυξάνεται μέχρι τα 1 $\frac{1}{2}$ χρόνια και στη συνέχεια φθίνει

Αντίληψη

- Βρίσκει αντικείμενα ακόμη κι όταν είναι κρυμμένα κάτω από δύο ή τρία καλύμματα
- Αρχίζει να ταξινομεί αντικείμενα βάσει του σχήματος και του χρώματός τους
- Ξεκινά να παίζει με φαντασία

Γλώσσα

- Δείχνει αντικείμενα και εικόνες όταν κάποιος του τα έχει ονομάσει

- Αναγνωρίζει ονόματα οικείων ανθρώπων, αντικείμενα, και μέρη του σώματος
- Λέει αρκετές μεμονωμένες λέξεις (στους 15 με 18 μήνες)
- Χρησιμοποιεί απλές φράσεις (στους 18 με 24 μήνες)
- Χρησιμοποιεί 2 με 4 λέξεις σε προτάσεις
- Ακολουθεί απλές εντολές
- Επαναλαμβάνει λέξεις που ακούει σε συζητήσεις

Κινητικότητα

- Περπατάει ανεξάρτητο
- Τραβάει από πίσω του παιχνίδια καθώς περπατάει
- Κουβαλάει μεγάλα παιχνίδια ή πολλά παιχνίδια καθώς περπατάει
- Ξεκινά να τρέχει
- Στέκεται στις μύτες των ποδιών του
- Κλοτσάει τη μπάλα
- Σκαρφαλώνει πάνω και κατεβαίνει κάτω από τα έπιπλα χωρίς βοήθεια
- Ανεβοκατεβαίνει τις σκάλες στηριζόμενο κάπου

Δεξιότητες των Χεριών και των Δακτύλων

- Μουντζουρώνει μόνος του ή μόνη της
- Αναποδογυρίζει τα δοχεία για να αδειάσει το περιεχόμενο
- Χτίζει πύργους με τέσσερα ή και περισσότερα τούβλα
- Μπορεί να χρησιμοποιεί το ένα χέρι περισσότερο από το άλλο

Παρακολούθηση Αναπτυξιακής Υγείας

Ειδοποιήστε το γιατρό του παιδιού σας εάν το παιδί σας παρουσιάζει κάποιο από τα παρακάτω σημάδια πιθανής αναπτυξιακής καθυστέρησης για αυτήν την ηλικιακή περίοδο:

- Δεν περπατάει στους 18 μήνες

- Δεν καταφέρνει να αναπτύξει ένα ώριμο βάδισμα της μορφής φτέρνα προς δάχτυλα ποδιού ακόμη και μετά από αρκετούς μήνες έναρξης της βάδισσης, ή περπατάει μόνο στις μύτες των ποδιών του
- Δεν παράγει τουλάχιστον 15 λέξεις
- Δε χρησιμοποιεί προτάσεις δύο-λέξεων μέχρι την ηλικία των 2 χρόνων
- Στους 15 μήνες, δε δείχνει να γνωρίζει τη χρήση των κοινών αντικειμένων του σπιτιού (βούρσα, τηλέφωνο, κουδούνι, πιρούνι, κουτάλι)
- Δε μιμείται κινήσεις ή παραγωγή λέξεων μέχρι το τέλος αυτής της περιόδου
- Δεν ακολουθεί απλές εντολές στην ηλικία των 2 χρόνων
- Δε μπορεί να σπρώξει παιχνίδι με ρόδες στην ηλικία των 2 χρόνων
- Βιώνει μια δραματική απώλεια δεξιοτήτων που είχε κατακτήσει παλαιότερα

Από το CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5 των Steven Shelov, Robert E.Hannermann, © 1991, 1993, 1998, 2004 από την American Academy of Pediatrics. Χρησιμοποιείται με άδεια της Bantam Books, ένα τμήμα της Random House, Inc.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ (36 ΜΗΝΕΣ)

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τα παιδιά αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, οπότε είναι αδύνατον να πούμε πότε ακριβώς το παιδί σας θα αποκτήσει μια δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που εμφανίζονται παρακάτω θα σας δώσουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε, αλλά μην ανησυχήσετε εάν η εξέλιξη του δικού σας μωρού ακολουθεί λίγο διαφορετική πορεία.

Κοινωνικότητα

- Μιμείται ενήλικες και άτομα που παίζει μαζί
- Δείχνει αγάπη αυθόρμητα σε οικείους που παίζει μαζί
- Μπορεί να εναλλάσσει τη σειρά του με τους άλλους στα παιχνίδια
- Αντιλαμβάνεται τις έννοιες «δικό μου» και «δικό του/ της»

Συναισθηματική ανάπτυξη

- Εκδηλώνει ανοιχτά την αγάπη του
- Εκφράζει πληθώρα συναισθημάτων
- Στα 3 χρόνια, αποχωρίζεται εύκολα τους γονείς του
- Αντιδρά σε μεγάλες αλλαγές στη ρουτίνα του

Αντίληψη

- Κάνει μηχανοκίνητα παιχνίδια να δουλέψουν
- Ταυτίζει ένα αντικείμενο που έχει στο χέρι του ή βρίσκεται στο δωμάτιο με μια εικόνα ενός βιβλίου
- Βάζει φαντασία στο παιχνίδι όταν παίζει με κούκλες, ζώα και ανθρώπους
- Ταξινομεί αντικείμενα βάσει του σχήματος και του χρώματός τους
- Ολοκληρώνει παζλ με τρία ή τέσσερα κομμάτια

- Αντιλαμβάνεται την έννοια του «δύο»

Γλώσσα

- Ακολουθεί εντολές δύο ή τριών βημάτων
- Αναγνωρίζει και ονομάζει σχεδόν όλα τα κοινά αντικείμενα και τις εικόνες
- Κατανοεί τις περισσότερες προτάσεις
- Αντιλαμβάνεται τις θέσεις στο χώρο («πάνω», «μέσα», «κάτω»)
- Χρησιμοποιεί προτάσεις 4 με 5 λέξεων
- Μπορεί να πει το όνομα, την ηλικία και το φύλο του
- Χρησιμοποιεί αντωνυμίες (εγώ, εσύ, εμένα, εμείς, αυτοί) και μερικούς πληθυντικούς (αυτοκίνητα, σκυλιά, γάτες)
- Οι ξένοι καταλαβαίνουν τις περισσότερες από τις λέξεις που παράγει

Κινητικότητα

- Σκαρφαλώνει καλά
- Ανεβοκατεβαίνει τις σκάλες εναλλάσσοντας τα πόδια (ένα πόδι για κάθε σκαλί)
- Κλοτσάει τη μπάλα
- Τρέχει εύκολα
- Κάνει πετάλι σε τρίκυκλο
- Σκύβει εύκολα χωρίς να πέφτει

Δεξιότητες των Χεριών και των Δακτύλων

- Κάνει γραμμές πάνω-κάτω, από τη μία πλευρά στην άλλη και κυκλικές γραμμές με μολύβι ή με παστέλ
- Γυρίζει τις σελίδες του βιβλίου κάθε μία ξεχωριστά
- Χτίζει ένα πύργο με περισσότερα από έξι τουβλάκια
- Κρατάει το μολύβι σε θέση γραφής
- Βιδώνει και ξεβιδώνει τα καπάκια από βάζα, τα παξιμάδια της βίδας και κλείνει και ανοίγει τους σύρτες της πόρτας
- Γυρίζει περιστρεφόμενες λαβές

Παρακολούθηση Αναπτυξιακής Υγείας

Ειδοποιήστε το γιατρό του παιδιού σας εάν το παιδί σας παρουσιάζει κάποιο από τα παρακάτω σημάδια πιθανής αναπτυξιακής καθυστέρησης γι αυτήν την ηλικιακή περίοδο:

- Συχνές πτώσεις και δυσκολία με τις σκάλες
- Επίμονη σιελόρροια ή πολύ ακατάληπτη ομιλία
- Δε μπορεί να χτίσει ένα πύργο με περισσότερα από τέσσερα τουβλάκια
- Δυσκολία να χειριστεί μικρά αντικείμενα
- Δεν μπορεί να αντιγράψει έναν κύκλο στην ηλικία των 3 ετών
- Δε μπορεί να επικοινωνήσει με μικρές φράσεις
- Δε συμμετέχει σε «φανταστικό» παιχνίδι
- Δεν κατανοεί απλές εντολές
- Περιορισμένο ενδιαφέρον για τα άλλα παιδιά
- Μεγάλη δυσκολία να αποχωριστεί τη μητέρα του ή το σημαντικότερο πρόσωπο για την ανατροφή του
- Φτωχή βλεμματική επαφή
- Περιορισμένο ενδιαφέρον για τα παιχνίδια
- Βιώνει μια δραματική απώλεια δεξιοτήτων που είχε κατακτήσει παλαιότερα

Από το *CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5* των Steven Shelov, Robert E.Hannermann, © 1991, 1993, 1998, 2004 από την American Academy of Pediatrics. Χρησιμοποιείται με άδεια της Bantam Books, ένα τμήμα της Random House, Inc.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι οι Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος;

Οι Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος είναι μια κατηγορία αναπτυξιακών διαταραχών που σχετίζονται με κάποιες διαταραχές στον εγκέφαλο. Οι επιστήμονες δε γνωρίζουν ακόμη τι ακριβώς προκαλεί αυτό το πρόβλημα. Η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος μπορεί να επηρεάσει τη λειτουργικότητα ενός ατόμου σε διαφορετικά επίπεδα, εμφανίζοντας από πολύ ήπιες έως ιδιαίτερα σοβαρές δυσκολίες. Συνήθως δεν είναι η εξωτερική εικόνα των ατόμων με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος που τους κάνει να ξεχωρίζουν από τους άλλους ανθρώπους, αλλά το ότι μπορούν να επικοινωνούν, αλληλεπιδρούν, συμπεριφέρονται, και μαθαίνουν με τρόπους που είναι διαφορετικοί για τους περισσότερους ανθρώπους. Οι ικανότητες σκέψης και μάθησης των ατόμων με αυτισμό ποικίλλουν - από ιδιαίτερα προικισμένες μέχρι σοβαρά διαταραγμένες. Η Αυτιστική Διαταραχή είναι η πιο συχνή μορφή των Διαταραχών του Αυτιστικού Φάσματος, αλλά υπάρχουν κι άλλες, περιλαμβανομένων της «Διάχυτης Αναπτυξιακής Διαταραχής - μη προσδιοριζόμενης διαφορετικά» (PDD-NOS) και του Συνδρόμου Asperger.

Ποια είναι τα σημάδια της Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος;

Άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος μπορεί να έχουν δυσκολίες με κοινωνικές, συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Μπορεί να επαναλαμβάνουν κάποιες συμπεριφορές και μπορεί να μη θέλουν αλλαγές στις καθημερινές τους δραστηριότητες. Πολλά άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος έχουν επίσης διαφορετικούς τρόπους μάθησης, συγκέντρωσης της προσοχής, ή αντίδρασης σε καταστάσεις. Η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος ξεκινά στην πρώιμη παιδική ηλικία και συνεχίζει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου.

Ένα παιδί ή ένας ενήλικας με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος:

- δεν παίζει παιχνίδια «προσποίησης» (όπως το να προσποιείται ότι «ταΐζει» την κούκλα)
- δε δείχνει τα αντικείμενα εκδηλώνοντας ενδιαφέρον (όπως το να δείχνει ένα αεροπλάνο που πετάει από πάνω του)
- δεν κοιτάζει τα αντικείμενα όταν ένα άλλο άτομο του τα δείχνει
- έχει πρόβλημα να κάνει επαφή με άλλους ή δεν ενδιαφέρεται καθόλου για τους άλλους ανθρώπους
- αποφεύγει τη βλεμματική επαφή και θέλει να είναι μόνος του
- δυσκολεύεται να κατανοήσει τα συναισθήματα των άλλων ή να μιλήσει για τα δικά του συναισθήματα
- προτιμά να μην το κρατούν ή να το αγκαλιάζουν ή επιτρέπει να το αγκαλιάσουν μόνο όταν αυτό το θελήσει
- δείχνει να μη συνειδητοποιεί ότι οι άλλοι άνθρωποι του μιλούν αλλά αντιδρά σε άλλους ήχους
- μπορεί να δείχνει μεγάλο ενδιαφέρον για τους ανθρώπους , αλλά δεν ξέρει πώς να μιλήσει, να παίξει ή να κάνει επαφή μαζί τους
- επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις που έχει ακούσει, ή επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις αντί να παράγει κανονική ομιλία (ηχολαλία)
- δυσκολεύεται να εκφράσει τις ανάγκες του χρησιμοποιώντας λέξεις και νεύματα
- επαναλαμβάνει κινήσεις ξανά και ξανά (φτερούγισμα των χεριών, κινήσεις των δαχτύλων, κούνημα του κορμού μπρος και πίσω, κτλ.)
- δυσκολεύεται στο να προσαρμοστεί όταν αλλάζει η ρουτίνα του
- έχει ασυνήθιστες αντιδράσεις στη μυρωδιά, στη γεύση, στην όψη, στην αίσθηση, και στον ήχο των πραγμάτων
- χάνει δεξιότητες που είχε παλαιότερα (για παράδειγμα, σταματάει να λέει λέξεις που χρησιμοποιούσε)

Τι μπορώ να κάνω εάν πιστεύω ότι το παιδί μου πιθανό να έχει Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος;

Μιλήστε με το γιατρό του παιδιού σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν αναπτυξιακό παιδίατρο, παιδοψυχίατρο ή ψυχολόγο. Επιπλέον, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νοσημάτων (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις με επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο www.cdc.gov/autism

Αυτή τη στιγμή, η βασική, βασισμένη σε έρευνα θεραπεία για τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος είναι η εντατικά δομημένη διδασκαλία δεξιοτήτων, που ονομάζεται συνήθως συμπεριφορική παρέμβαση. Είναι **πολύ** σημαντικό το παιδί να ξεκινήσει αυτή την παρέμβαση το συντομότερο δυνατό για να αξιοποιήσει όλο το δυναμικό του. Επεμβαίνοντας νωρίς μπορεί να κάνει μεγάλη διαφορά!

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΥΣΗ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι εγκεφαλική παράλυση;

Εγκεφαλική παράλυση είναι μια κατηγορία διαταραχών που επηρεάζει την ικανότητα του ατόμου να κινείται και να κρατά την ισορροπία και τη στάση του σώματός του, αποτέλεσμα του τραυματισμού σε περιοχές του εγκεφάλου, ή των δυσκολιών στην ανάπτυξή του. Συχνά το πρόβλημα εμφανίζεται πριν τη γέννηση ή αμέσως μετά τη γέννηση. Η εγκεφαλική παράλυση προκαλεί διαφορετικού τύπου διαταραχές σε κάθε παιδί. Ένα παιδί μπορεί να είναι απλά αδέξιο ή άχαρο, ή ανίκανο να περπατήσει.

Ποια είναι τα σημάδια της εγκεφαλικής παράλυσης;

Τα σημάδια της εγκεφαλικής παράλυσης ποικίλλουν σημαντικά διότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές και επίπεδα διαταραχής. Το σημαντικότερο σημάδι ότι το παιδί σας μπορεί να εμφανίζει εγκεφαλική παράλυση είναι η καθυστέρηση να φτάσει τα κινητικά ορόσημα ανάπτυξης. Εάν εντοπίσετε κάποιο από αυτά τα σημάδια, επικοινωνήστε με το γιατρό του παιδιού σας.

Ένα παιδί πάνω από 2 μηνών με εγκεφαλική παράλυση είναι πιθανό να:

- δυσκολεύεται να ελέγξει το κεφάλι όταν το σηκώνουν
- έχει σφιγμένα πόδια που σταυρώνουν ή παίρνουν μορφή σαν «ψαλίδι» όταν το σηκώνουν

Ένα παιδί πάνω από 6 μηνών με εγκεφαλική παράλυση είναι πιθανό να :

- συνεχίζει να δυσκολεύεται να ελέγξει το κεφάλι όταν το σηκώνουν
- απλώνει μόνο το ένα χέρι για να φτάσει κάτι ενώ το άλλο το κρατάει σε γροθιά

Ένα παιδί πάνω από 10 μηνών με εγκεφαλική παράλυση είναι πιθανό να:

- μπουσουλάει σπρώχνοντας με το ένα χέρι και πόδι ενώ σέρνει το αντίθετο χέρι και πόδι
- μην κάθεται χωρίς βοήθεια

Ένα παιδί πάνω από 12 μηνών με εγκεφαλική παράλυση είναι πιθανό να:

- μην μπουσουλάει
- μην μπορεί να σταθεί με βοήθεια

Ένα παιδί πάνω από 24 μηνών με εγκεφαλική παράλυση είναι πιθανό να:

- μην μπορεί να περπατήσει
- μην μπορεί να σπρώξει ένα παιχνίδι με ρόδες

Τι προκαλεί την εγκεφαλική παράλυση;

Η εγκεφαλική παράλυση προκαλείται από κάποιο πρόβλημα στον εγκέφαλο που επηρεάζει την ικανότητα του παιδιού να ελέγξει τους μυς του. Προβλήματα σε διαφορετικές περιοχές του εγκεφάλου προκαλούν προβλήματα σε διαφορετικά μέρη του σώματος. Υπάρχουν πολλές πιθανές αιτίες των προβλημάτων, όπως γενετικές συνθήκες, προβλήματα με την αιμάτωση του εγκεφάλου πριν τη γέννηση, λοιμώξεις, αιμορραγία στον εγκέφαλο, έλλειψη οξυγόνου, σοβαρός ίκτερος και εγκεφαλική κάκωση.

Τι μπορώ να κάνω εάν πιστεύω ότι το παιδί μου πιθανόν να έχει εγκεφαλική παράλυση;

Μιλήστε στο γιατρό του παιδιού σας εάν έχετε κάποιες ανησυχίες σχετικά με το πως αναπτύσσεται το παιδί σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα, μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν αναπτυξιακό παιδίατρο ή ένα παιδονευρολόγο. Επιπλέον, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Διαταραχών (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις σε επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο (www.cdc.gov/ncbddd).

Για να βοηθήσετε το παιδί σας να αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητές του, είναι πολύ σημαντικό να δεχθεί βοήθεια το συντομότερο δυνατό!

ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι νοητική υστέρηση:

Νοητική Υστέρηση, γνωστή και ως νοητική διαταραχή, είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται όταν υπάρχουν όρια στις ικανότητες του ατόμου να μάθει σε ένα αναμενόμενο επίπεδο και να λειτουργήσει στην καθημερινή ζωή. Τα επίπεδα νοητικής υστέρησης ποικίλλουν σημαντικά στα παιδιά-από πολύ ήπια μέχρι πολύ σοβαρή δυσκολία. Παιδιά με νοητική υστέρηση μπορεί να δυσκολεύονται να δώσουν στους άλλους να καταλάβουν τα θέλω και τις ανάγκες τους, και να περιποιούνται τους εαυτούς τους. Η νοητική υστέρηση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το παιδί να μαθαίνει και να μεγαλώνει πιο αργά σε σχέση με τα άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας. Ένα παιδί με νοητική υστέρηση μπορεί να καθυστερήσει να μάθει να μιλάει, να περπατάει, να ντύνεται, να τρώει χωρίς βοήθεια, και μπορεί να δυσκολεύεται μαθησιακά στο σχολείο.

Νοητική Υστέρηση μπορεί να προκληθεί από ένα πρόβλημα που ξεκινάει οποιαδήποτε στιγμή πριν το παιδί γίνει 18 χρονών-ακόμη και πριν τη γέννηση. Μπορεί να προκληθεί από τραυματισμό, ασθένεια, ή ένα πρόβλημα στον εγκέφαλο. Για πολλά παιδιά, η αιτία της νοητικής τους υστέρησης δεν είναι γνωστή. Κάποιες από τις πιο γνωστές αιτίες της νοητικής υστέρησης- όπως το σύνδρομο Down, το σύνδρομο εμβρυϊκής αλκοόλης, το σύνδρομο του εύθραυστου Χ, γενετικές συνθήκες, γενετικές ανωμαλίες, και λοιμώξεις-συμβαίνουν πριν τη γέννηση. Άλλες συμβαίνουν κατά τη γέννηση του μωρού ή αμέσως μετά από αυτή. Ακόμη, άλλες αιτίες της νοητικής υστέρησης δεν εμφανίζονται μέχρι το παιδί να μεγαλώσει· αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν σοβαρή εγκεφαλική κάκωση, εγκεφαλικό επεισόδιο, ή κάποιες λοιμώξεις.

Ποια είναι κάποια από τα σημάδια της νοητικής υστέρησης:

Συχνά, όσο πιο σοβαρή είναι η νοητική υστέρηση, τόσο πιο νωρίς μπορούν να εντοπιστούν τα σημάδια. Παρ' όλ' αυτά, πιθανόν να είναι δύσκολο κάποιος να προβλέψει πώς ένα παιδί μπορεί να επηρεαστεί στη ζωή του αργότερα.

Υπάρχουν πολλά σημάδια νοητικής υστέρησης. Για παράδειγμα, παιδιά με νοητική υστέρηση είναι πιθανό να:

- κάθονται, να μπουσουλούν, ή να περπατάνε αργότερα από άλλα παιδιά
- αργήσουν να μάθουν να μιλούν, ή να έχουν δυσκολίες όταν μιλούν
- δυσκολεύονται να θυμηθούν πράγματα
- δυσκολεύονται να κατανοήσουν τους κοινωνικούς κανόνες
- δυσκολεύονται να προβλέψουν τις συνέπειες των πράξεών τους
- δυσκολεύονται στην επίλυση προβλημάτων

Τι μπορώ να κάνω εάν πιστεύω ότι το παιδί μου πιθανόν να έχει νοητική υστέρηση;

Μιλήστε στο γιατρό του παιδιού σας εάν έχετε κάποιες ανησυχίες σχετικά με το πως αναπτύσσεται το παιδί σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα, μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν αναπτυξιακό παιδίατρο ή κάποιον άλλον ειδικό. Επιπλέον, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Διαταραχών (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις σε επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο (www.cdc.gov/ncbddd).

Για να βοηθήσετε το παιδί σας να αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητές του, είναι πολύ σημαντικό να δεχθεί βοήθεια το συντομότερο δυνατό!

ΑΠΩΛΕΙΑ ΟΡΑΣΗΣ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι απώλεια όρασης:

Απώλεια όρασης σημαίνει ότι η όραση ενός ατόμου δε μπορεί να διορθωθεί και να φτάσει ένα «φυσιολογικό» επίπεδο, καθιστώντας δύσκολο ή αδύνατο να κάνει καθημερινές δραστηριότητες χωρίς τα γυαλιά, τους φακούς επαφής, ή άλλη βοήθεια. Η απώλεια όρασης ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των παιδιών και μπορεί να έχει προκληθεί από πολλές αιτίες.

Τι προκαλεί την απώλεια όρασης:

Απώλεια όρασης μπορεί να έχει προκληθεί από βλάβη στο ίδιο το μάτι, από λάθος κατασκευή του ματιού, ή ακόμη και από πρόβλημα στον εγκέφαλο. Τα βρέφη μπορεί να γεννηθούν χωρίς την ικανότητα να βλέπουν, ενώ η απώλεια όρασης μπορεί να εμφανιστεί οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου.

Πότε πρέπει να ελεγχθεί το παιδί μου:

Το παιδί σας πρέπει να ελεγχθεί για πιθανά προβλήματα όρασης από έναν οφθαλμίατρο, παιδίατρο, ή άλλον ειδικό στα χρονικά διαστήματα:

- από τη γέννηση έως 3 μηνών
- 6 μηνών έως 1 έτους
- γύρω στα 3 χρόνια
- γύρω στα 5 χρόνια

Ο έλεγχος της όρασης του παιδιού σας είναι απαραίτητη όταν κάποιο μέλος της οικογένειάς σας είχε προβλήματα με την όραση.

Ποια είναι κάποια από τα σημάδια της απώλειας της όρασης:

Ένα παιδί με απώλεια όρασης μπορεί να:

- στραβίζει τα μάτια του ή να στραβοκοιτάζει
- διαμαρτύρεται ότι τα αντικείμενα είναι θολά και ότι τα βλέπει δύσκολα
- δυσκολεύεται να διαβάσει ή να κάνει δουλειά που απαιτεί να βλέπει κοντά, ή να κρατάει αντικείμενα πολύ κοντά στα μάτια του για να τα δει
- ανοιγοκλείνει τα βλέφαρα περισσότερο από το συνηθισμένο ή δουλεύει ιδιόρρυθμα με κάτι που βρίσκεται κοντά του (όπως το να ψάχνει σε βιβλία)

Το ένα μάτι του παιδιού με απώλεια όρασης μπορεί να κοιτάζει προς τα έξω ή να αλληθωρίζει. Ένα ή και τα δύο μάτια μπορεί να είναι υγρά, και ένα ή και τα δύο βλέφαρα μπορεί να είναι κόκκινα, με βλέννες, ή πρησμένα.

Τι μπορώ να κάνω αν νομίζω ότι το παιδί μου πιθανό να έχει απώλεια όρασης:

Μιλήστε στο γιατρό του παιδιού σας εάν έχετε κάποιες ανησυχίες σχετικά με το πως αναπτύσσεται το παιδί σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα, μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν παιδο-οφθαλμίατρο ή άλλον ειδικό. Επιπλέον, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Διαταραχών (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις σε επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο (www.cdc.gov/ncbddd).

Εάν αντιμετωπίσετε τα προβλήματα όρασης νωρίς μπορεί να προστατεύσετε την όραση του παιδιού σας. Εκπαιδύοντας το συντομότερο δυνατό τα παιδιά με σοβαρή απώλεια όρασης πώς να λειτουργούν μπορεί να τα βοηθήσει να αξιοποιήσουν όλες τις δυνατότητές τους.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΑΚΟΗΣ

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι η απώλεια ακοής στα παιδιά;

Η απώλεια ακοής ποικίλλει σημαντικά στα παιδιά και μπορεί να προκληθεί από πολλά αίτια. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, 1 με 3 στα 1.000 παιδιά κάθε χρόνο γεννιούνται με απώλεια ακοής. Τα περισσότερα παιδιά αντιμετωπίζουν επίσης ήπια, προσωρινή απώλεια ακοής όταν μπαίνει στο μέσο αυτί υγρό λόγω αλλεργιών ή κρυολογημάτων. Κάποιες φορές σαν αποτέλεσμα της λοίμωξης του αυτιού, το υγρό παραμένει στο μέσο αυτί, που μπορεί να προκαλέσει απώλεια της ακοής και καθυστερήσεις στην ομιλία του παιδιού. Αυτή μπορεί να ξεκινά από ήπια (δεν ακούνε το ίδιο καλά όσο εσείς) μέχρι ολοκληρωτική (όταν δεν μπορούν να ακούσουν τίποτα απολύτως).

Ποια είναι κάποια από τα σημάδια της απώλειας της ακοής;

Τα σημεία και τα συμπτώματα της απώλειας ακοής είναι διαφορετικά για κάθε παιδί. Εάν δείτε κάποιο από αυτά τα σημάδια καλέστε το γιατρό του παιδιού σας:

- δε γυρίζει στην πηγή του ήχου από τη γέννηση μέχρι 3 ή 4 μηνών
- δεν παράγει μεμονωμένες λέξεις, όπως «μπαμπά» ή «μαμά» μέχρι 1 έτους
- γυρίζει το κεφάλι όταν σας βλέπει και όχι όταν απλά φωνάζετε το όνομά του: αυτό συνήθως μπερδεύεται με το γεγονός ότι απλά δεν προσέχει ή αγνοεί, αλλά μπορεί να είναι το αποτέλεσμα μερικής ή πλήρους απώλειας ακοής
- ακούει κάποιους ήχους αλλά όχι όλους

Τι προκαλεί την απώλεια ακοής; Μπορεί να προληφθεί;

Η απώλεια ακοής μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της ζωής του ατόμου-από πριν τη γέννηση μέχρι την ενήλικη ζωή. Τα παιδιά που γεννιούνται πρόωρα, που έχουν χαμηλό βάρος στη γέννηση, ή που είναι εκτεθειμένα σε λοιμώξεις στη μήτρα μπορεί να έχουν απώλεια ακοής, αλλά αυτό μπορεί επίσης να

συμβεί σε τελειόμηνα, με φυσιολογικό βάρος βρέφη. Οι γενετικοί παράγοντες αποτελούν αιτία της απώλειας ακοής σε περίπου 50% των βρεφών-κάποια από αυτά τα βρέφη πιθανό να έχουν μέλη της οικογένειάς τους που να είναι κωφά. Οι ασθένειες, οι τραυματισμοί, ορισμένα φάρμακα, και οι δυνατοί ήχοι μπορούν να προκαλέσουν απώλεια της ακοής σε παιδιά και ενήλικες.

Κάποιες αιτίες που οδηγούν σε απώλεια ακοής είναι δυνατό να προληφθούν. Για παράδειγμα, τα εμβόλια προλαμβάνουν λοιμώξεις, όπως η ιλαρά ή η μηνιγγίτιδα (λοίμωξη του υγρού γύρω από τον εγκέφαλο και τη σπονδυλική στήλη), που μπορεί να προκαλέσουν απώλεια ακοής. Μια άλλη αιτία που μπορεί να προληφθεί είναι ένα είδος εγκεφαλικής βλάβης που ονομάζεται πυρηνικός ίκτερος, που προκαλείται από πολύ υψηλά επίπεδα χολαρυθρίνης. Αυτό μπορεί να προληφθεί χρησιμοποιώντας ειδικά φώτα (φωτοθεραπεία) ή άλλες θεραπείες που αντιμετωπίζουν τον ίκτερο στα βρέφη πριν πάνε από το νοσοκομείο στο σπίτι.

Τι μπορώ να κάνω εάν πιστεύω ότι το παιδί μου πιθανόν να έχει απώλεια ακοής:

Μιλήστε στο γιατρό του παιδιού σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας, ή οποιοσδήποτε άλλος που ξέρει το παιδί σας καλά, πιστεύει ότι το παιδί σας έχει απώλεια ακοής, ζητήστε να κάνει ένα τεστ ακοής το συντομότερο δυνατό. Για να μετρηθούν τα ακριβή επίπεδα ακοής του παιδιού σας, επισκεφθείτε έναν ακουολόγο ή έναν ωτορινολαρυγγολόγο (ΩΡΛ) που δουλεύει με βρέφη και παιδιά. Εάν το παιδί σας είναι λιγότερο από 2 χρονών ή δε συνεργάζεται στην εξέταση ακοής, μπορεί να γίνει τεστ, ονομαζόμενο ακουομέτρηση ερεθισμού στελέχους. Αυτό το τεστ επιτρέπει στο γιατρό να ελέγξει την ακοή του παιδιού σας χωρίς να χρειάζεται να εξασφαλίσει τη συνεργασία του. Το παιδί σας δε θα πονέσει· τα περισσότερα παιδιά κοιμούνται κατά τη διάρκεια του τεστ. Αυτό το τεστ γίνεται πολύ συχνά σε νεογέννητα μωρά υπό πολλές συνθήκες.

Η απώλεια ακοής μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα ενός παιδιού να αναπτύξει λόγο, ομιλία και κοινωνικές δεξιότητες. Όσο πιο έγκαιρα ένα κωφό ή βαρήκοο παιδί αρχίσει να δέχεται βοήθεια, τόσο πιο πιθανό είναι να αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητές του. Επιπλέον, τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Διαταραχών (CDC) έχουν διαδικτυακές συνδέσεις σε επιπλέον πληροφορίες για τις οικογένειες στο (www.cdc.gov/ncbddd/ehdi).

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ-ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

(ΔΕΠ-Υ)

Προσαρμογή από το Έντυπο Δεδομένων του Αμερικανικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Κέντρων για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νόσων (CDC, www.cdc.gov/actearly)

Τι είναι ΔΕΠ-Υ;

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής- Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) είναι μία από τις πιο κοινές νευρο-συμπεριφορικές διαταραχές της παιδικής ηλικίας. Κάποιες φορές ονομάζεται και Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής. Συνήθως η πρώτη διάγνωση γίνεται στην παιδική ηλικία και συχνά συνεχίζεται στην ενήλικη ζωή. Παιδιά με ΔΕΠ-Υ δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν, να ελέγξουν παρορμητικές συμπεριφορές (το παιδί πράττει χωρίς να σκέφτεται το αποτέλεσμα), και, σε μερικές περιπτώσεις, είναι υπερβολικά ενεργητικά.

Ποια είναι κάποια από τα σημάδια της ΔΕΠ-Υ;

Είναι φυσιολογικό, κάποια στιγμή τα παιδιά να δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν και να συμπεριφερθούν σωστά. Παρ' όλ' αυτά, στα παιδιά με ΔΕΠ-Υ, τα συμπτώματα συνεχίζουν να υπάρχουν αντί να βελτιώνονται, και μπορεί να καταστήσουν τη μάθηση πολύ δύσκολη.

Ένα παιδί με ΔΕΠ-Υ είναι πιθανό να:

- δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί
- μη φαίνεται ότι ακούει και να ονειροπολεί
- διασπάται εύκολα από τη σχολική εργασία και το παιχνίδι
- ξεχνά πράγματα
- είναι σε συνεχή κίνηση και να μην μπορεί να παραμείνει καθισμένο
- στριφογυρίζει και να κινείται συνεχώς νευρικά
- μιλάει πάρα πολύ
- μην μπορεί να παίξει ήσυχα
- λειτουργεί και να μιλάει χωρίς να σκέφτεται
- δυσκολεύεται να εναλλάσσει τη σειρά του με τους άλλους
- διακόπτει τους άλλους

Η απόφαση για το εάν ένα παιδί έχει ΔΕΠ-Υ είναι μια διαδικασία πολλών βημάτων. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο τεστ για τη διάγνωση της ΔΕΠ-Υ, όπως και πολλών άλλων προβλημάτων όπως το άγχος, η κατάθλιψη, και ορισμένα είδη μαθησιακών δυσκολιών, που μπορεί να έχουν παρόμοια συμπτώματα. Ένα βήμα αυτής της διαδικασίας αποτελεί η ιατρική εξέταση, περιλαμβανομένου της εξέτασης της ακοής και της όρασης, για να αποκλειστούν άλλα προβλήματα με συμπτώματα όπως της ΔΕΠ-Υ. Ένα άλλο μέρος αυτής της διαδικασίας μπορεί να περιλαμβάνει ένα ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση των συμπτωμάτων της ΔΕΠ-Υ, και τη λήψη του ιστορικού του παιδιού από τους γονείς, τους δασκάλους, και μερικές φορές από το παιδί.

Τι μπορώ να κάνω εάν πιστεύω ότι το παιδί μου πιθανό να έχει ΔΕΠ-Υ;

Μιλήστε στο γιατρό του παιδιού σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας ανησυχείτε σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ, μπορείτε να επισκεφθείτε με το παιδί σας έναν ειδικό όπως έναν αναπτυξιακό παιδίατρο, ένα παιδοψυχίατρο ή ένα παιδοψυχολόγο.

Τα Κέντρα για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Νοσημάτων (CDC) χρηματοδοτούν στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών ένα πρόγραμμα για Παιδιά και Ενήλικες με ΔΕΠ-Υ (CHADD). Η ιστοσελίδα τους έχει διαδικτυακές συνδέσεις σε πληροφορίες για άτομα με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους (www.help4adhd.org).

Για να βεβαιωθείτε ότι το παιδί σας θα αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητές του, είναι πολύ σημαντικό να δεχθεί βοήθεια για τη ΔΕΠ-Υ το συντομότερο δυνατό!

